

Avebe sluit deze week de zetmeelcampagne af, vijf weken eerder dan gebruikelijk. Het zetmeelconcern is, na vorig jaar op de rand van de afgrond te hebben gebalanceerd, weer aan het bouwen. Addy Risseeuw, directeur grondstofzaken: „Een teler moet 500 euro per hectare meer verdienen aan zetmeelaardappelen dan aan andere gewassen.”

Door: Eric de Lijster
Fotografie: Ingrid Zieverink

Het verschil met het voormalige, chique hoofdkantoor van Avebe in het centrum van Veenendam is groot. De fabriek Tonden van het zetmeelconcern in Foxhol ademt nostalgie uit. Veel witte rookpluimen en veel leidingen tegen een achtergrond van donkere, oude bakstenen gebouwen. Het aantal auto's op het complex is gelimiteerd, dus een voettocht van ruim vijf minuten leidt tot gebouw nummer vijftien aan het einde van het terrein. Hier houdt Addy Risseeuw, directeur grondstofzaken van Avebe en directeur van kweekbedrijf Averis Seeds, kan-

toor. De zetmeelcampagne zit erop. Deze week heeft Avebe in de fabrieken in Ter Apelkanaal en Gasseltenijveen de laatste zetmeelaardappelen verwerkt. „Ruim vijf weken eerder dan normaal”, zegt Risseeuw aan de vergadertafel in zijn kantoor. De droge, warme zomer heeft een flinke stempel gedrukt op de zetmeelaardappelteelt. „De oogst is driekwart tot tachtig procent van de normale omvang. Telers die normaal vijftig ton aardappelen van een hectare halen, komen nu uit op veertig ton. Ook het zetmeelgehalte is, met een onderwatergewicht van 455 gram, een procent lager. Dat is veel.” Dit resulteert voor zowel Avebe als de aangesloten telers in een magere zetmeelcampagne, weet Risseeuw. „Voor Avebe betekent minder aardappelen met een lager zetmeelgehalte uiteraard een slecht verwerkingsrendement. Gelukkig voor Avebe wordt dit teruglopende financiële rendement gecompenseerd door hogere marktprijzen voor aardappelzetmeel. Want niet alleen in Nederland, maar in heel Noordwest-Europa is de zetmeelaardappel-oogst aan de magere kant.” Daarbij zijn ook zetmeelvervangers als maïs en tarwe schaarser geworden door magere oogsten en nieuwe afzetmarkten voor deze gewassen, zoals de energie- of brandstofproductie, constateert Risseeuw met genoegen. „Deze ontwikkeling zet zich niet alleen door in Europa, maar ook in de rest van de wereld. Het kan de kostprijs van deze gewassen verhogen, wat voordelig is voor de concurrentiepositie van het aardappelzetmeel.”

Positieve bijdrage

De grondstofdireur, wiens familie in Zeeuws-Vlaanderen een akkerbouwbedrijf runt, rekent erop dat de zetmeelcampagne toch een positieve bijdrage levert aan het bedrijfsresultaat van Avebe in het huidige boekjaar, dat loopt tot 1 augustus. „Voor de leden

is het een zeer teleurstellend teeltjaar in de zetmeelaardappelen. Grofweg beuren zij gemiddeld 500 euro per hectare minder. Dat hadden wij uiteraard liever anders gezien.” De telers ontvangen een vaste contractprijs, analoog aan de Europese minimumprijs voor zetmeelaardappelen. „Als Avebe streven wij erna een positieve bijdrage te leveren aan het financiële resultaat van onze leden. Daar is heel ons beleid op gericht.”

Op een extra toeslag op de contractprijs van Avebe moet de leden echter wel enkele jaren wachten. Topman Okke Koo verwacht pas in 2010 dividend aan de leden te kunnen uitkeren. De ombouw van Avebe is nagenoeg klaar, na een forse reorganisatie die bijna een jaar geleden in gang is gezet. Van een bedrijf met activiteiten over de hele wereld concentreert Avebe zich nu op het maken van producten uit Europees aardappelzetmeel. Het afgelopen jaar zijn hiervoor onder meer fabrieken in Indonesië, Brazilië, China en Thailand, waar zetmeel uit tapioca wordt gewonnen, verkocht. De totale productie wordt geconcentreerd in Europa, waar Avebe twee fabrieken in Nederland, twee in Duitsland en een fabriek in Zweden heeft. Het zetmeel wordt uiteraard wel wereldwijd verkocht.

Een koerswijziging waarvan de start, precies een jaar geleden, gepaard ging met dieprode financiële cijfers, stakingen onder het personeel en onrust onder de leden-telers. In emotionele bijeenkomsten gingen de leden uiteindelijk akkoord met een vijfjarig financieringsplan. Zij dragen in deze periode veertig miljoen euro bij om Avebe gezond te maken. „Wij zijn druk bezig het vertrouwen van de telers te herwinnen”, vertelt Risseeuw. „Ik heb de indruk dat een groot deel zich kan vinden in de koers die wij nu hebben ingezet. Maar vertrouwen hangt vanzelfsprekend af van de resultaten die wij nu en de komende jaren boeken.” Addy Risseeuw verwacht dat het jaar van lage

‘Wij willen alles uit

teeltopbrengsten en extra investeringen in Avebe niet leidt tot een snellere daling van het aantal zetmeelaardappel telers. Avebe telt in Nederland en Duitsland circa 3.800 leden en dat aantal daalt jaarlijks met meer dan twee procent. „De laatste vijf jaar gaat het tempo wat sneller, maar dat heeft ook te maken met het feit dat niet elke akkerbouwer een opvolger heeft. Bovendien werkt het schaalvergroting in de hand, omdat de vrijkomende aandelen onder minder leden worden verdeeld.”

Concurreren op kostprijs

Naast de concentratie op aardappelzetmeel is het richten op de laagste kostprijs het tweede doel van Avebe. Met kostenbesparing wil het concern zetmeelproducten en derivaten kunnen maken tegen een lagere kostprijs dan de concurrenten. „Wij willen daar echt de beste in zijn. Dat zijn we ook aan de leden verplicht. Hoe minder kosten, des te beter het resultaat dat wij aan de leden kunnen bieden. Een teler moet per hectare 500 euro meer kunnen verdienen aan de zetmeelaardappelteelt, dan aan andere gewassen. Dat is ons streven.”

In het teeltsaldo valt er aan de kostenkant weinig te winnen, is de overtuiging van Risseeuw. Kosten voor onder meer pootgoed, gewasbescherming en oogst zijn volgens hem redelijk vast en moeilijk structureel te beïnvloeden. Hij ziet veel meer in het verhogen van de veld- en zetmeelopbrengst. „Dat klinkt wellicht niet cool, maar het is eenvoudig: hoe meer zetmeel per hectare hoe hoger de opbrengst. Een hoger saldo is de som van een gezamenlijke inspanning: Avebe moet in staat zijn door efficiënt beleid een prijs te betalen die scherp concurreert met andere gewassen, de telers moeten werken aan de hoogst mogelijke opbrengsten.”

De concurrentiepositie van de zetmeelaardappelteelt ten opzichte van andere gewassen kan belangrijker worden als de quotering in

Brussel ter discussie komt te staan. Eind vorig jaar is de quoteringsregeling voor aardappelzetmeel vrijwel geruisloos met twee jaar verlengd tot en met 2009. „In dat jaar is er een evaluatie. Wat er daarna met het zetmeelquotum gebeurt, is dus nog onduidelijk. Als je de geluiden over quota in het algemeen hoort, kan het alle kanten op gaan”, aldus Risseeuw. „Ons huidige doel van een lage kostprijs is ook bedoeld om concurrerend te zijn op het moment dat de zetmeelmarkt liberaliseert. De concurrentie neemt dan toe van mais- en tapiocazetmeel van buiten de EU. In ons beleidsplan is ook rekening gehouden met een mogelijke prijsdaling door een vrije markt. Daarom is het ook noodzakelijk met vernieuwende producten op de markt te komen, waarover een hogere marge kan worden berekend en die ons onderscheidend maken. We moeten op de eerste plaats staan in de sector.”

Aan de andere kant moet de zetmeelaardappelteelt interessant blijven voor de telers als de Europese minimumprijs wegvalt, weet Risseeuw. „Het contract moet voor de boer dan uiteraard interessant zijn en blijven. Dat is een van onze uitdagingen. De teler moet ook het vertrouwen hebben op de lange termijn goed af te zijn met Avebe als afnemer.”

Veredelen op eiwit

Naast de focus op aardappelzetmeel en een lage kostprijs is innovatie de derde belangrijke pijler van Avebe. Begin deze maand heeft het concern de oprichting van het dochterbedrijf Solanic bekendgemaakt. Dit bedrijf wint met nieuwe technologie hoogwaardige eiwitten uit aardappelen voor de voedings- en geneesmiddelenindustrie. Deze eiwitten kunnen worden toegepast als alternatief voor dierlijke eiwitten of als huidontstekingsremmer. Met dit soort innovatieve producten wil Avebe met Solanic de winst laten groeien. „Wij willen alles uit een

aardappel halen wat er in zit”, stelt Risseeuw. De nieuwe ontwikkelingen zijn nog niet zo ver dat Averis Seeds aardappelen gaat veredelen op eiwit. „Met de huidige stroom aardappelen kunnen wij nog goed uit de voeten”, volgens Risseeuw. Maar met een schuin oog kijkt hij er wel naar, zeker als het eiwitsegment de komende jaren hard gaat groeien. „Van rassen als Aveka en Festien is bijvoorbeeld bekend dat zij meer eiwit hebben dan anderen.” Ook over het uitbetalen naar eiwitgehalte is nagedacht. „Dat blijkt toch lastig, omdat het in de teelt moeilijk is te sturen. Het zit hem vooral in de rassenkeuze.”

Waxy-zetmeel

Ook zit Avebe nog midden in de ontwikkeling van amylopectine-aardappelen, waaruit hoogwaardiger zetmeel kan worden gewonnen. Avebe is de enige leverancier van dit zogeheten waxy-zetmeel, waarvan de afzet vorig jaar is verviervoudigd. Sinds medio jaren negentig werkt het concern aan deze aardappel via genetische modificatie (gmo). „Voor het teeltjaar 2010-2011 hopen wij een toelating te krijgen voor de veldteelt”, aldus Risseeuw. „Het zetmeel zal dan niet bestemd zijn voor voeding, maar voor industriële verwerking.”

Hiernaast heeft Avebe ook via het normale kruisingsprogramma amylopectine-aardappelen ontwikkeld, die wel bestemd zijn voor de voedingssector. Deze worden geteeld en verwerkt in Oost-Duitsland. „Deze rassen hebben geen resistentie tegen aardappelmoehede en wratziekte”, verklaart Risseeuw. „Via kruisingen proberen wij deze resistenties wel in te bouwen, zodat zij ook in Nederland kunnen worden geteeld.” De Duitse telers van de huidige amylopectinerassen ontvangen wel een hogere uitbetaling. „Maar dat is als compensatie voor de lagere veldopbrengsten van deze rassen”, nuanceert Risseeuw.

een aardappel halen'